Raadsinformatiebrief

Datum	24 april 2023	Zaaknummer	2311304
		Portefeuille	Ruimtelijke ordening en infrastructuur
			J.T. van Burgsteden
Onderwerp	Duurzame Verstedelijking Stedelijke Regio ‘s-Hertogenbosch		

Behandeling in commissie
Niet van toepassing

Kennisnemen van:
Met deze brief delen wij de stand van zaken in het proces naar uitvoeringsafspraken op het gebied van duurzame verstedelijking voor de stedelijke regio ’s-Hertogenbosch. Als gemeente zijn wij hier onderdeel van en in de afgelopen periode betrokken bij de voorbereidingen. In deze brief blikken we terug, beschrijven de huidige acties en kijken we vooruit naar de stappen die we zetten richting BO Leefomgeving juni 2023. We sluiten af met de rol van de gemeenteraden in dit proces en de mogelijkheid voor het indienen van wensen en bedenkingen. Ook nodigen we u uit voor het bijwonen van een regionaal Webinar over duurzame verstedelijking op maandagavond 8 mei 2023. Hiervoor hebt u eerder een ‘save the date’ ontvangen.

Aanleiding
Regionale samenwerking
We mogen als regio trots zijn op onze stedelijke en landelijke dynamiek. Echter de sociaal-maatschappelijke en economische ontwikkelingen gaan momenteel zo snel dat de fysieke omgeving het moeilijk kan bijbenen met o.a. een tekort aan woonruimte, bereikbaarheid die onder druk staat en verstening van de openbare ruimte als gevolg. Als we niks zouden doen ontstaat stilstand en eenzijdigheid en kunnen we langzaamaan verliezen wat we hebben opgebouwd. De belangrijkste les die we veel terug horen is dat we met doen wat we altijd deden niet krijgen wat we al hadden, maar juist toegroeien naar drukker, voller, onveiliger, eenzamer en ongezonder met verslechtering van onze leefomgeving tot gevolg.
Om bovenstaande trends te keren kiezen we voor duurzaam verstedelijken. Maar wat is dat eigenlijk?

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties wil regie op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. Zij wil dat er zoveel mogelijk als 1-overheid ruimte wordt gemaakt voor de opgaves van deze tijd. Er liggen teveel ruimteclaims voor een te klein landoppervlak om apart aangepakt te kunnen worden of op zijn beloop te laten. Er is voor Nederland een integrale opgave gesteld, waar elke Nederlandse gemeente een rol in heeft en de Provincie als opdrachtgever voor is aangewezen. Hoofddoel is zorgvuldig ruimtegebruik voor de opgaves uit de 26 nationale programma’s, via afspraken hierover tussen de betrokken overheden.

Concreet wordt er per Provincie een ruimtelijk voorstel verwacht met een handelingsperspectief over ‘hoe te komen tot uitvoering’. Via een verkenningstocht moet dit voor 1 oktober 2023 tot oplevering leiden voor Noordoost Brabant. De kern bestaat uit het samen brengen van al lopende processen, met achterliggende opgaves:

- Herziening Brabantse Omgevingsvisie
- Omgevingskoers Noordoost Brabant
- NOVEX de Peel
- Verstedelijkingsakkoord
- Woondeal
- MIRT (infrastructuur)
- BPLG (inrichting landelijk gebied)
- pMIEK en RES (energie en klimaat)

Kernboodschap
Duurzame verstedelijking
In bestaand stedelijk gebied is sprake van nabijheid van voorzieningen en arbeidsplaatsen wat minder en sneller reizen betekent, maar ook een grotere variëteit aan functies oplevert. Dit succes van aantrekkelijkheid en levendigheid versterkt zichzelf en trekt steeds meer mensen aan; de essentie van verstedelijking. De keuze voor inbreiding en verdichting biedt ook een kans tot verduurzamen. Zo zal een toename aan inwoners in bestaande gebieden de negatieve gevolgen van gezinsverdunning en krimp opheffen en het draagvlak voor meer werkgelegenheid, sociale en economische voorzieningen vergroten.

Verstedelijking betekent niet dat we onze identiteit overboord gooien. Ons DNA van een ontspannen en toegankelijke regio met een kostbaar landelijk gebied zal overeind blijven. Onze veerkracht uit het verleden heeft dat ook bewezen. We zetten in op duurzame verstedelijking omdat we een leefbare economisch sterke en verdraaid aantrekkelijke regio willen blijven. De verstedelijking doen we duurzaam, groen en klimaatadaptief zodat we de leefomgeving aantrekkelijk, betaalbaar en inclusief houden, ook voor de volgende generaties. Verstedelijken is ook noodzakelijk voor de aantrekkingskracht op talent, doorgroeimogelijkheden mkb-ers, hogere diversiteit aan woonmilieus en voor betere bereikbaarheid en kortere reisafstanden.

De toekomst die we in onze regio voor ogen hebben is duidelijk; kwaliteit van leven, klimaatpositief en meerwaarde maken. Kenmerkend voor de regio is de nabijheid en de sterke verwevenheid van stedelijk en landelijke gebied.

De Brabantse Verstedelijkingsstrategie
Wat we op korte termijn (2-5 jaar) doen is veelal vastgelegd in harde (en deels ook zachte) plannen. De middellange en lange termijn zijn echter nog onzeker. Werken aan duurzame verstedelijking vraagt niet alleen helderheid in ruimtelijke plannen, maar ook om nieuwe investeringsmodellen en instrumentaria, regie, bestuurskracht en voldoende uitvoeringskracht. Meerjarige samenwerking tussen de verschillende overheden is dan noodzaak.

Samen met de waterschappen, de provincie, het ministerie van BZK en I&W en de gemeenten in de regio zijn we 2 jaar geleden gestart met het ontdekken wat de juiste koers is voor een duurzame verstedelijking van Brabant en onze stedelijke regio. Het gezamenlijk doel is toewerken naar een integrale werkwijze op duurzame verstedelijking in de stedelijke regio. Waar we het over eens zijn zetten we door, waar we het nog niet over eens zijn spreken we af hoe we er willen komen. Dit doen we via langjarige afspraken tussen Rijk, provincie, waterschappen en regio-gemeenten.

Dit hebben we niet gedaan door er alleen over te praten, maar vooral door ontwerpend onderzoek te doen. Door verschillende toekomstscenario's te onderzoeken hebben we kunnen leren wat de effecten van ingrepen zijn, zoals concentratie of spreiding van woningbouw en bedrijvigheid en ingrepen in het verkeers- en vervoerssysteem. De conclusies hebben geleid tot een vijftal ontwikkelprincipes die vertaald zijn in een Regionaal Ontwikkelpad. Deze zijn de leidraad voor de duurzame verstedelijking richting 2040/2050 en hiermee hebben de Colleges en Algemeen Besturen in onze stedelijke regio voor het zomerreces van 2022 ingestemd.

Regionaal Ontwikkelpad en Uitvoeringsafspraken
Eind 2019 is in het besluit Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) opgenomen dat er in onze stedelijke regio afspraken gemaakt moeten worden over duurzame verstedelijking.

In november vorig jaar heeft dit geleid tot het presenteren van concept uitvoeringsafspraken voor onze stedelijke regio. Deze zijn opgenomen in het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant dat in het BO MIRT is gepresenteerd.

In juni 2023 zal tijdens het BO Leefomgeving hiervan de tweede versie ingediend worden. Als we dit in de regio voor elkaar krijgen zetten we een flinke stap naar een gezonde toekomst en profiteren we van de ondersteuning die het Rijk hierbij kan bieden.

Het proces van duurzame verstedelijking staat niet op zichzelf. Op meer vlakken werken we momenteel regionaal samen om vanuit een goede ruimtelijke ordening de opgaven en ambities van onze regio waar te kunnen maken. We noemen daarom ook het traject Brabant Schakelt.

Ruimtelijk Voorstel (Brabant Schakelt)
Naast verstedelijking werken we als overheden ook aan perspectieven voor het landelijk gebied en de energietransitie. Dit vind plaats onder de naam Brabant Schakelt waarover de provincie regie voert.

Het Rijk verwacht van alle provincies in oktober 2023 een ruimtelijk voorstel dat eind 2023 moet zijn door vertaald in een ruimtelijk arrangement. In dit ruimtelijk voorstel komen de fysieke opgaven duurzame verstedelijking, landelijk gebied en klimaat en energie samen.
Wij worden als gemeente vertegenwoordigd in dit traject door de Regio Noordoost Brabant.

Rol van de Gemeenteraden
De dagelijkse bestuursorganen (college B&W, college GS en dagelijks bestuur Waterschap) zijn verantwoordelijk voor het maken van bestuurlijke afspraken tussen overheden.

Dit betreffen zogenaamde beleidsvoornemens die iedere afzonderlijke partner via lokale besluitvorming kan verankeren in lokaal beleid.
Dat is voorbehouden aan de gemeenteraden.

In juni 2023 is overleg over duurzame verstedelijking tussen Rijk, provincie Noord-Brabant, de gemeenten in onze regio en de waterschappen, te weten het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL).
In het najaar van 2023 (november) vind tussen dezelfde partijen opnieuw een bestuurlijk overleg plaats, te weten het Bestuurlijk Overleg MIRT (Meerjaren Investeringsprogramma Ruimte en Transport).

Tijdens dit BO MIRT worden afspraken in onze definitief gemaakt en gekoppeld aan een uitvoeringsprogramma.

Daarom is in de regio, in afstemming met de griffiers, het volgende afgesproken:
- Op 31 maart zijn de conceptstukken beschikbaar gesteld die op het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving worden besproken.. Deze stukken worden u aangeboden met de vraag om een reactie op de regionale afspraken (bijvoorbeeld in de vorm van wensen en bedenkingen). Hierna wordt een nota van zienswijzen gemaakt, met reactie op alle ingebrachte punten. Deze worden (voorzover aan de orde) verwerkt in het definitieve uitvoeringsprogramma dat tijdens het BO MIRT in november voorligt. Na dit BO MIRT komen we bij u terug met een voorstel hoe in onze gemeente de beleidsvoornemens handen en voeten te geven.
- Op 20 april aanstaande is een Beeldvormende avond gepland. Deze avond is een opmaat naar de toekomstvisie van Meierijstad.
  Afspraken tussen overheden worden uiteraard verondersteld vertaald te worden naar lokaal beleid. De gemeente stelt ruimtelijke plannen vast en verankert beleid in haar Omgevingsvisie. Daarmee houden we het stuur in handen.

We werken als gemeente op twee tijdslijnen; korte termijn (2-4 jaar) in voorbereiding, besluitvorming en realisatie van onze stedelijke ontwikkellocaties en langere termijn (5-20 jaar) in het maken van plannen en afspraken, waarin we richting geven, ruimte maken en (financiële) ondersteuning regelen. Uitvoering geven aan plannen op korte termijn en garanties bieden voor een toekomstbestendige gemeente en regio op langere termijn.

Communicatie
Niet van toepassing

Participatie
Niet van toepassing

Duurzaamheid
Is een van de ontwikkelprincipes voor de verstedelijkingsopgave en nadrukkelijk meegenomen.

Financiën
Tot nu toe zijn de kosten van de voorbereiding gedragen door de vertegenwoordigers in het ambtelijke kernteam.
Onderdeel van de inhoudelijke besprekingen is het maken van afspraken over de financiering van het vervolg en de uitvoering van alle afspraken.
Indien een bijdrage van onze gemeente noodzakelijk is, en dat is te verwachten, leggen wij een voorstel aan u voor.

Planning
De planning voor stedelijke regio ’s-Hertogenbosch maakt onderdeel uit van de landelijke planning NOVEX Brabant 2023, deze wordt hieronder toegelicht:

Op 31 maart geven de partijen uit de stuurgroep het concept ontwikkelperspectief voor stedelijk Brabant vrij voor behandeling in de colleges en raden.

Alle gemeenten binnen de stedelijke regio worden gevraagd:

- Instemmen met het voorleggen van het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant aan het BO Leefomgeving als eindconcept; Dit voorstel zal in mei 2023 aan het college worden voorgelegd;
- De gemeente kan inhoudelijke aandachtspunten met betrekking tot het Ontwikkelperspectief meegeven ter bespreking op het BO Leefomgeving. Uw raad krijgt hiervoor eerst een Webinar aangeboden, waarin meer informatie wordt verstrekt. Tevens kan uw raad een procedure opstarten voor wensen en bedenkingen.

Vervolgproces
De Provincie verwacht dat de verkiezingsuitslag inhoudelijk niet tot grote wijzigingen gaat leiden in het Ontwikkelperspectief. Maar GS geven de voorkeur aan eerst het nieuwe coalitieakkoord af te ronden en daarna pas besluitvorming te laten plaatsvinden.
Daarom heeft GS besloten het voorliggend eindconcept van het Ontwikkelperspectief te bespreken in het BOL en na de zomer - rekening houdend met de coalitiebesprekingen en na vorming van nieuwe colleges bij provincie en waterschappen - een laatste formele klap te geven in de Brabantbrede stuurgroep.

Het Ontwikkelperspectief wordt als input meegenomen in het Ruimtelijk Voorstel Brabant. Na vaststelling worden de uitvoeringsafspraken uitgewerkt en opgepakt en de eerste resultaten besproken.

Daarnaast vertaalt iedere partij het Ontwikkelperspectief naar eigen planologisch instrumentarium. Het Rijk neemt het Ontwikkelperspectief mee als input voor de Nota Ruimte (waar deze zomer mee wordt gestart).

Bijlage(n)

- Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant versie 28-03-2023

Ter inzage documenten

Documenten zijn op 31 maart 2023 vrijgegeven door de stuurgroep Brabantbreed.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad

De secretaris,	De burgemeester,
drs. M.G.C. Wilms-Wils RA	ir. C.H.C. van Rooij